Plani Lokal për Menaxhimin e Mbeturinave Inerte nga Ndërtimi dhe Demolimi

Komuna e Deçanit

Mars 2021

PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE INERTE NGA NDËRTIMI DHE DEMOLIMI

KOMUNA DEÇAN

Përgatitur nga:

Green Art Center - Prishtina "GAC"

2020

TABELA E PËRMBAJTJES

Parathënie nga Kryetari i Komunës 4
Shkurtesat 5
Përkufizimet e Mbeturinave 6
1. HYRJE DHE KONTEKSTI NACIONAL PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE 8
1.1 Qëllimi i planit 8
1.2 Historiku kombëtar i menaxhimit të mbeturinave 8
1.3 Politikat, strategjia dhe korniza ligjore kombëtare 9
1.4 Rolet dhe përgjegjësitë në nivel rajonal dhe lokal 10
2. KONTEKSTI LOKAL, KORNIZA STRATEGJIKE DHE PROFILI I KOMUNËS 11
2.1 Konteksti lokal i menaxhimit të mbeturinave 11
3. HARTIMI I PLANIT PËR MENAXHIMIN E QËNDRUESHËM TË MBETJEVE INERTE 13
3.1 Fushëveprimi i planit 13
3.2 Planifikimi strategjik (vizioni dhe objektivat) 13
3.3 Objektivat 14
3.4 Hartimi i planit 14
3.5 Identifikimi i lokacionit 15
3.6 Hartimi i planit për menaxhimin e mbeturinave inerte në Komunën e Deçanit 16
4 ANALIZA E SITUATËS AKTUALE 17
4.1 Gjendja aktuale e menaxhimit të mbeturinave inerte 18
5 PLANI MBI NDËRTIMIN DHE ORGANIZIMIN E DEPONISË PËR MBETURINAT INERTE 21
5.1 Koncepti i funksionalizimit të lokacionit/deponisë së mbeturinave inerte 21
5.2 Modalitet e operimit 22
5.3 Përcaktimi i materialeve 23
5.4 Skenarët e funksionalizimit të lokacionit të grumbullimit të mbeturinave inerte 24
6 KRITERET PËR PROJEKTIMIN DHE FUNKSIONALIZIMIN E LOKACIONIT PËR TRAJTIM TË MBETJEVE INERTE 25
6.1 Specifikimet teknike për ndërtimin e DMINP 25
6.2 Specifikimi I kostove të pajisjeve për funksionalizimin e lokacionit të mbetjeve inerte 26
6.3 Operimi dhe Mirëmbajtja 28
6.4 Kushtet teknike dhe operacionale 29
7 PLANI I VEPRIMEVE 31

LISTA E FIGURAVE

Fig. 1: Vendndodhja e Komunës së Deçanit në Kosovë 11

Fig. 2: Pamja e lokacionit me Google My Maps që tregon pamje nga vendi i propozuar për deponinë inerte, Deçan; 15

Fig. 3: Distanca për deponinë inerte nga Qendra, Deçan; 16

Fig. 4: Harta e Pozitës gjeografike të komunës së Deçanit sipas Ndarjeve administrative 17

Fig. 5: Harta e krahasuese e vendodhjes së deponive ilegale, Komuna e Deçanit (verifikimi 2020) 18

Fig. 6: Harta e llojeve dhe përbërjes së mbeturinave sipas prezencës së deponive ilegale, Komuna e Deçanit (verifikimi 2020) 20

Fig. 7: Lojet e mbetjeve inerte dhe riperdorimi i tyre 24

Fig. 8: Foto ilustruese e makinerisë gurëthyese 27

LISTA E TABELAVE

Tabela 1. Statistika mbi numrin e popullsisë për Komunën e Deçanit 17

Tabela 2. Numri i deponive sipas raportit të fundit i AMMK 2020 për vlerësimin e vitit kalendarik 2019 19

Tabela 3: Zërat e kostove për ndërtimin e lokacionit të deponisë 26

Tabela 4. Vlerësimi i kostove e pajisjeve për deponinë inerte 28

Tabela 5. Vlerësimi i kostove për operimin dhe mirëmbajtjen 28

Tabela 6. Planifikimi i zbatimit të planit, komuna Deçan 32

Të nderuar qytetarë të Komunës së Deçanit,

Plani lokal për menaxhimin e mbeturinave inerte prej ndërtimeve dhe prishjeve është i një rëndësie të veçantë për Komunën e Deçanit. Ky plan përmbledh aspiratën tonë për mjedis të pastër e të shëndetshëm, me komunitet që trajton mbeturinat në formë të qëndrueshme duke respektuar rregullat e përcaktuara sipas legjislacionit. Këtë aspiratë të komunës sonë do ta arrijmë bashkërisht, duke ndërmarrë hapat për ta përmbushur atë.

Komuna eshtë e angazhuar që nëpërmjet këtij plani t'i kontribuojë zbatimit të politikës të BE së dhe arritjes së objektivave kombëtare të Republikës së Kosovës për mbeturinat, mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetin e njerëzve. Nëpërmjet një menaxhimi të qëndrueshëm dhe të përgjegjshëm të mbeturinave sipas llojeve të tyre, do të adresojmë sfidat që ndërlidhen me menaxhimin e mbeturinave inerte dhe krijimin e kushteve për deponimin dhe trajtimin e tyre.

Jemi të vetëdijshëm se zbatimi i këtij plani ambicioz do të ofrojë zgjidhje për komunën e Deçanit lidhur me menaxhimin e mbeturinave inerte duke ofruar kushte për qytetarë që ti deponojnë në formë të organizuar ato.

Krijimin i kushteve për ndërtimin dhe funksionalizimin e lokacionit për trajtimin e duhur të mbeturinave inerte prej ndërtimeve do të inkurajë mbështetje të vazhdueshme politike, financiare, fuqizim të kapaciteteve organizative dhe njerëzore të komunës dhe ne jemi të gatshëm të ofrojmë mbështetjen e plotë të këtë drejtim. Ne inkurajojmë qeverinë, donatorët dhe shoqërinë civile të na mbështesin në arritjen e objektivave sipas planit dhe realizimin e misionit të komunës për ofrimin e shërbimeve cilësore për qytetarë.

Ndërkohë, si komunë do të punojmë në vazhdimësi për të krijuar kushte për të rritur kulturën e ruajtjes së mjedisit dhe mbështetjen ndaj iniciativave reduktuese dhe ricikluese.

Për realizimin e këtij plani, dua të falënderoj organizatën joqeveritare Green Art Center –Prishtina (GAC) për mbështetje dhe përkrahjen e vazhdueshme profesionale për përmirësim të gjendjes mjedisore në komunën e Deçanit dhe hartimin e planeve konkrete në menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave me rëndësi të veçantë për komunën tonë.

Kryetari i Komunës

Bashkim Ramosaj

Shkurtesat

AKMM	Agjencioni për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës
ASK	Agjensia e Statistikave të Kosovës
BE	Bashkimi Evropian
DMSHSHP	Drejtoria për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbimeve Publike
GAC	Green Art Center Prishtina
KMDK	Kompania për Menaxhimin e Deponive në Kosovë
MEA	Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit
NPL	Ndërrmarrja publike komunale
PKMM	Plani Komunal për Menaxhimin e Mbeturinave
PMMI	Plani lokal i Menaxhimit të Mbeturinave Inerte
SRKMM	Strategjinë e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave

Përkufizimet që janë përdorur në këtë document janë ato që janë përdorur në Ligjin Nr.2012/04-L-060 për Mbeturinat.

Bio-mbeturinë – mbeturinat biodegraduese nga kopshtet, parqet, ushqimet dhe mbeturinat e kuzhinës nga familjet, restorantet, objektet turistike, shitoret me pakicë dhe mbeturinat engjashme nga impiantet për përpunimin e ushqimit.

Deponi – vendi i caktuar dhe rregulluar për mbeturina, ku do të vendosen mbeturinat nën apo mbi sipërfaqe të tokës.

Deponim përfundimtar i mbeturinave – operimet të cilat ofrojnë zgjidhje përfundimtare për mbeturinat të cilat nuk mund të ripërdoren apo përpunohen, duke mos rrezikuar mjedisin apo shëndetin e njeriut.

Deponim – çdo operim i cili nuk është përpunim,as në rastet kur operimi ka për pasojë sekondare rikuperimin e substancës apo energjisë.

Kompostim – trajtim i mbeturinave të biodegradueshme nën veprimin e mikroorganizmave në prezencën e oksigjenit,i cili kryhet me qëllim të prodhimit të kompostit nën kushte të kontrolluara.

Konsumator – personi icili ka lidhur kontratë për shërbime me ofruesin eshërbimeve ose merr shërbime tëcaktuara sipas Ligjit Nr. 04/L-060 "Për Mbeturinat", Republika e Kosovës.

Kullim – çdo lëng që rrjedh ose i shpërlarë nga mbeturinat e deponuara dhe që shkarkohet nga deponia ose gjendet brënda deponisë.

Liçenca për menaxhimin e mbeturinave –leje me shkrim e cila lëshohet me vendim të Ministrisë, me të cilën vërtetohet se janë plotësuar kushtet sipas Ligjit Nr. 04/L-060 "Për Mbeturinat", Republika e Kosovës.

Mbeturinë – substancë apo objekt që prodhuesi apo zotëruesi e hedh, ka për qëllim ta hedhë apo është i detyruar ta hedhë.

Mbeturina industriale – mbeturinat të cilat krijohen nga aktivitetet, proceset industriale, prodhimtari artizanale dhe veprimtari të tjera prodhuese.

Mbeturina inerte – mbeturinat të cilat nuk pësojnë ndonjë ndryshim të rëndësishëm fizik, kimik dhe biologjik në vendet ku janë deponuar si:

i.mbeturina inerte që nuk treten, nuk ndizen ose nuk reagojnë fizikisht apo kimikisht, nuk zbërthehen biologjikisht në kontakt me materiete tjera dhe nuk ndikojnë në mënyrë të ndjeshme në mjedisin dhe shëndetin e njeriut;

ii.i tërë kullimi dhe përmbajtja ndotëse e mbeturinës, mbetjet ekotoksike duhet të jenë të vlerës së papërfillshme dhe të mos rrezikojnë cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore.

Mbeturina komerciale – mbeturinat të cilat vijnë nga objektet që përdoren për qëllimet e tregut ose biznesit, sportit, edukimit, rekreacionit, por nuk përfshihen mbeturinat industrial.

Mbeturina komunale – mbeturina nga amvisëritëdhe mbeturina nga aktivitetet e tjera të cilat,për shkak të përbërjes dhe natyrës së tyre, janë të ngjashme me ato të amvisërisë.

Mbeturina medicinale – mbeturina të cilat krijohen gjatë kryerjes së shërbimeve medicinale.

Mbeturina të parrezikshme – mbeturinat që nuk paraqesin rrezik për mjedisin dhe shëndetin e njeriut dhe që nuk posedojnë karakteristika të mbeturinave të rrezikshme.

Mbeturina të rrezikshme – mbeturinat që paraqesin një apo më shumë veti të rrezikshme.

Mbeturina të veçanta – mbeturinat të cilat për nga natyra e krijimit dhe trajtimit konsiderohentë veçanta.

Mbeturina të vëllimshme – mbeturinat me përmasa të mëdha fizike nga pajisjet dhe makineritë, grumbullimi, transportimi dhe largimi i të cilave bëhet në mënyrë të veçantë.

Mbledhje – mbledhje dhe transportim i mbeturinave duke përfshirë klasifikimin paraprak në lloje dhe magazinimin e mbeturinave për qëllime të bartjes deri në objektin për trajtim ose deponim të mbeturinave.

Mbledhje e ndarë – nënkupton mbledhjen, kur grumbullimi imbeturinave bëhet në mënyrë të ndarënë lloje, të klasifikuar sipas natyrës dhe pajisjeve për të lehtësuar trajtimin specifik.

Menaxhim i mbeturinave – aktivitetet për evitimin dhe reduktimin e prodhimit të mbeturinave dhe ndikimit të tyre në mjedis dhe shëndetin e njeriut, mbledhjen, transportin, trajtimin, ripërdorimin, përpunimin, riciklimin dhe deponimin përfundimtar të mbeturinës, përfshirë monitorimin dhe kujdesin edhe pas kryerjes së këtyre aktiviteteve.

Parandalim – masat e ndërmarra para se substanca, materiali apo produkti të bëhet mbeturinë, për të redukuar:
I.sasinë e mbeturinës, përfshirë ri-shfrytëzimin e produkteve ose zgjatjen e jetëgjatësisë së produkteve;
Ii.efektet negative të mbeturinave për mjedisin dhe shëndetin e njeriut;
Iii.përmbajtjen e substancave të dëmshme në materiale dhe produkte.

Përdorimi mbeturinave – çdo operim, veprimtari që kryhet për qëllime riciklimi ose ripërdorimi të mbeturinave, pjesërisht ose në tërësi, duke përfshirë edhe çdo aktivitet të specifikuar.

Përpunim i mbeturinave – operim, rezultati kryesor i të cilit është vënia në shërbim e mbeturinave për qëllime të dobishme, duke zëvendësuar materialet e tjera të cilat përndryshe do të duhej të përdoreshin për të plotësuar një funksion të caktuar, apo përgatitja e mbeturinës për të plotësuar ato funksione në ndonjë impiant apo në ekonominë e gjerë.

Person – person fizik ose juridik i cili është i involvuar në mënyrë të drejtpërdrejtë ose tërthorazi në proceset për menaxhimin e mbeturinave.

Prodhuesi mbeturinës – çdo person, veprimtaria e të cilit krijon /prodhon mbeturinë ose çdonjëri që merret me para-procesim, përzierje apo operime të tjera që rezultojnë në ndryshimin e natyrës apo përbërjen e mbeturinës.

Riciklim – çdo operim I përpunimit nga i cili materialet mbeturinë janë rikthyer në produkte, materiale, substance, qoftë si origjinale apo për qëllime tjera. Kjo përfshin rikthimin e materialeve organike, por nuk përfshin përfitimin e energjisë dhe ripërpunimin në materiale që përdoren si karburante apo për operimet e mbulimit të mbeturinave.

Ri-përdorim – çfarëdo operimi me të cilin çdo produkt apo komponent, i cili nuk është mbeturinë, përdoret përsëri për të njëjtin qëllim për të cilin është destinuar.

Stabilizim i mbeturinës – çdo trajtim i mbeturinës me metodën e caktuar me qëllim të zvogëlimit të ndikimeve negative për mjedisin dhe shëndetin e njeriut.

Zotëruesi mbeturinës – prodhuesi i mbeturinës apo personi që e posedon mbeturinë.

1. HYRJE DHE KONTEKSTI NACIONAL PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE

1.1 Qëllimi i planit

Plani lokal për Menaxhimin e Mbeturinave Inerte (PMMI) I komunës së Deçanit është dokument planifikimi që e mundëson zbatimin e Strategjisë së Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave dhe Planin e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave në nivel lokal, duke i kontribuar zbatimit të politikave dhe përmbushjes së objektivave kombëtare. Ai po ashtu synon:

i) Mbledhjen e të dhënave për mbeturinat komunale, duke e ofruar një përshkrim të rrjedhave të mbeturinave dhe përgjegjësive, karakteristikave dhe vëllimeve të mbeturinave që duhet të menaxhohen dhe një përkufizim të shtrirjes gjeografike të planit,

ii) Një vlerësim të skemave aktuale të mbledhjes së mbeturinave, duke e përkufizuar bazën e shërbimeve dhe aktiviteteve aktuale për menaxhimin e mbeturinave,

iii) Opsionet e menaxhimit të mbeturinave të ngurta inerte prej ndërtimit dhe prishjeve që do ta mundësonin mbledhjen dhe përpunimin e kësaj rryme të mbeturinave sipas objektivave kombëtare dhe kontekstit lokal,

iv) Shërbimin cilësor, duke i përcaktuar mënyrat dhe instrumentet që e garantojnë një cilësi të tillë,

v) Kornizën institucionale, organizative dhe rregullatore, duke i rekomanduar masat dhe instrumentet për përmirësimin e komponentëve organizativë, kontributet publike dhe private dhe përgjegjësitë për mbledhjen, transportimin, riciklimin dhe trajtimin e mbeturinave,

vi) Nevojat financiare dhe investimet, duke i përkufizuar ato që janë të nevojshme për realizimin dhe ofrimin e qëndrueshëm të shërbimeve të menaxhimit të mbeturinave inerte komunale, dhe

vii) Burimet financiare për investime dhe një strategji për Komunën e Deçanit që i mbulon shpenzimet, duke e krijuar një mjedis të favorshëm për ta siguruar financimin nga qeveria dhe nga burimet e jashtme.

1.2 Historiku kombëtar i menaxhimit të mbeturinave

Sipas Ligjit Nr. 04/l-060 për Mbeturinat dhe Strategjisë Kombëtare për Menaxhimin e Mbeturinave, komunat e Kosovës janë përgjegjëse për hartimin e planeve komunale të tyre për menaxhimin e mbeturinave, të cilat do të duhet të trajtojnë:

- sasinë dhe llojet e mbeturinave që pritet të krijohen dhe origjinën e mbeturinave të cilat do të shfrytëzohen, ose deponohen sipas planit, në vendin e caktuar,
- programin për mbledhjen e mbeturinave komunale nga amvisëritë, mbeturinat komerciale dhe mbeturinat industriale,
- programin për mbledhjen, grumbullimin dhe ndarjen e mbeturinave të rrezikshme nga mbetjet e tjera, ose ndarjen e llojeve të mbeturinave,

- propozimet për teknikat e mundshme për ripërdorimin dhe riciklimin e komponentëve të ndryshme nga mbeturinat komunale,
- programin për vetëdijesimin publik dhe edukimin në lidhje me menaxhimin e mbeturinave,
- përshkrimin e lokacioneve për pajisjet dhe objektet për trajtimin dhe largimin e mbeturinave, përfshirë kushtet teknike të nevojshme për dizajnimin e objekteve të reja,
- parallogaritjen e shpenzimeve të menaxhimit të mbeturinave dhe burimet e financimit për realizimin e projekteve të planifikuara, dhe
- Mundësitë për bashkëpunimin midis dy apo më shumë komunave.

Komunat në tërë Kosovën përballen me një sfidë të madhe në ofrimin e shërbimeve për qytetarët e tyre. Përpos detyrave të tjera në spektrin e politikave socio ekonomike në nivel lokal, mbetet kompetencë e komunave që të përmirësojnë infrastrukturën dhe t'i furnizojnë banorët e tyre me ujë, rrymë, shërbime shëndetësore, mbrojtje të mjedisit dhe transport.

Standardet e përmirësuara për mbledhje të ndarë, trajtim dhe largim të mbeturinave nënkuptojnë se do të çojnë në rritje të shpenzimeve për ofrimin e këtyre shërbimeve. Prandaj, sfidë është që të krijohen zgjidhje që i përmirësojnë standardet e shërbimit dhe që i minimizojnë ndikimet negative dhe ekonomike për qytetarë, dhe që, në të njëjtën kohë, mbështeten nga popullata dhe mund të realizohen në kuadër të strukturave dhe kushteve aktuale.

1.3 Politikat, strategjia dhe korniza ligjore kombëtare

Qeveria e Kosovës është e angazhuar në procesin e anëtarësimit në BE dhe për këtë qëllim Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit është duke punuar drejt përafrimit dhe adoptimit të legjislacionit të shtetit të Kosovës në përputhje me instrumentet legjislativë të BE-së.
Korniza ligjore për menaxhimin e mbeturinave në Kosovë është pjesërisht e harmonizuar me Acquis të Bashkimit Europian (BE) për sektorin e mbeturinave. Aktualisht, Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit (MEA) është duke bërë përpjekje për harmonizim të plotë, ku qëllimi kryesor i kornizës aktuale ligjore për menaxhimin e mbeturinave është reduktimi i gjenerimit të mbeturinave, ripërdorimi i elementeve të ripërdorshme të mbeturinave, parandalimi i ndikimeve negative të mbeturinave në mjedis dhe shëndetin e njeriut; si dhe deponimi i mbeturinave në mënyrë miqësore ndaj mjedisit.
Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit (MEA) posedon Planin Kombëtar dhe Strategjinë Kombëtare të Menaxhimit të Mbeturinave si dhe është në proçes të finalizimit të Strategjisë së Re Kombëtare për Menaxhim të Mbeturinave. Në vijueshmëri, Sipas Ligjit 04-L-060(neni 9), kjo strategji përmban:

- Një përshkrim dhe vlerësim të gjendjes aktuale të menaxhimit të mbeturinave;
- Caqet dhe masat themelore për menaxhimin e mbeturinave;
- Masat që duhet të merren për menaxhimin e mbeturinave komunale të ngurta dhe mbeturinat e parrezikshme;
- Masat që duhet të merren për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme;
- Udhëzimet për përpunimin dhe trajtimin e mbeturinave në përputhje me parimet e mbrojtjes së mjedisit;
- Udhëzimet për ruajtjen e sigurt apo largimin e mbeturinave;
- Udhëzimet për masat e sigurisë dhe prodhimin dhe standardet administrative teknike për t'i arritur qëllimet për menaxhimin e mbeturinave;

- Nevojat afatgjata të Republikës së Kosovës në fushën e menaxhimit të të gjitha llojeve të mbeturinave sipas këtij ligji.

Plani strategjik përpilohet nga MEA-a në bashkëpunim me ministritë dhe autoritetet e tjera kompetente, aprovohet nga qeveria për një periudhë dhjetëvjeçare dhe rishikohet çdo pesë vjet.

Ligji kryesor që rregullon sektorin e mbeturinave në Kosovë është Ligji nr. 04/L-060 për mbeturinat ("Ligji për mbeturinat"). Ky ligj është veçanërisht i rëndësishëm kur shpjegohet rregullimi i sektorit të mbeturinave në Kosovë në raport me ligjet e tjera, veçanërisht ato që adresojnë krijimin, menaxhimin dhe udhëheqjen e ndërmarrjeve publike (p.sh.harmonizimi me: Ligji për Ndërmarrjet Publike dhe Ligji për Shoqëritë Tregtare). Ligji 04-L-060 për mbeturinat ("Ligji për mbeturinat") ndër të tjerash ka për qëllim:

i) Evitimin dhe reduktimin sa më të madh të mundshëm të gjenerimit të mbeturinave,
ii) Ripërdorimin e komponentëve të përdorshëm nga mbeturinat,
iii)Zhvillimin e qëndrueshëm përmes mbrojtjes dhe ruajtjes së resurseve natyrore,
iv) Parandalimin e ndikimeve negative të mbeturinave në mjedis dhe në shëndetin e njeriut, dhe
v) Deponimin përfundimtar të mbeturinave në mënyrë të pranueshme mjedisore.

Ligje të tjera që në një farë mënyre ndikojnë në rregullimin e sektorit të mbeturinave përfshijnë:

1. Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale ("Ligji për Vetëqeverisjen Lokale");
2. Ligji Nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike, i ndryshuar nga ligjet që ndryshojnë Ligjin për Ndërmarrjet Publike Ligji nr. 05/L-009 dhe Nr. 04/L-111 ("Ligji për NP");
3. Ligji Nr. 02/L-123 për Shoqëritë Tregtare, i ndryshuar dhe plotësuar nga Ligji Nr. 04/L-006 ("LSHT");
4. Ligji Nr. 04/L-042 për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës, i ndryshuar dhe plotësuar nga ligjet që ndryshojnë dhe plotësojnë Ligjin për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës nr. 04/L-237 i vitit 2014, 05/L-068 i vitit 2016 dhe nr. 05/L-092 i vitit 2016 ("Ligji për PP");
5. Ligji Nr. 04/L-045 për Partneritet Publiko-Privat ("Ligji për PPP");
6. Ligji Nr. 04/L-024 për Ndihmën Shtetërore ("Ligji për Ndihmën Shtetërore");
7. Ligji Nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit ("Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit");
8. Ligji Nr. 04/L-174 për Planifikim Hapësinorë ("Ligji për Planifikim Hapësinorë");

9. Ligjet tjera që kanë ndikim të kufizuar në rregulloren e menaxhimit të mbeturinave përfshijnë: Ligji për Ndërtim, Ligji për Vlerësimin Strategjik Mjedisor, Ligji mbi Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis, Ligji për Ujëra, Ligji për Kimikatet, Ligji për Parandalimin dhe Kontrollin e Ndotjes, Ligji për Produktet Biocide, Ligji për Mbrojtjen e Ajrit nga Ndotja, Ligji për Mbrojtjen e Natyrës dhe Ligji për Veprimtarinë e Ofruesve të Shërbimeve të Ujësjellësit, Kanalizimeve dhe Mbeturinave. Komponentët kryesorë të këtyre mbeturinave janë: guri, betoni, tulla, komponentë hekuri, komponentë plumbi, komponentë elektrik, etj.

10. Udhëzime administrative nënligjore që kanë të bëjnë me menaxhimin e mbeturinave, duke përfshirë:

Draft/2015, Menaxhimi i mbeturinave nga ndërtimi dhe rrënimi i ndërtesave (qershor2015)
15/2012, Menaxhimi i deponive të mbeturinave (dhjetor 2012)
19/2012, Menaxhimi i automjeteve mbeturinë dhe komponentëve të tyre (gusht 2012)
20/2012, Eksportimi, importimi dhe transiti i mbeturinave (gusht 2012)
23/2012, Menaxhimi i gomave të përdorura dhe mbeturinë (dhjetor 2012)
05/2013, Menaxhimi i vajrave të përdorura dhe mbeturinë (nëntor 2014).

13/2013, Katalogu shtetëror i mbeturinave (qershor 2013)
16/2013, Vlerat kufitare të koncentrimeve për komponentët e rrezikshme në mbeturina (qershor 2012)
22/2013, Menaxhimi i mbeturinave mjekësore dhe të veterinarisë (nëntor 2014)
07/2014, Kompetencat e mbajtësve, prodhuesve dhe importuesve të mbeturinave (prill 2014)
09/2014, Licenca për Menaxhimin e Mbeturinave (nëntor 2014)

1.4 Rolet dhe përgjegjësitë në nivel rajonal dhe lokal

Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit është organi kombëtar që e udhëheq hartimin e politikave, zb atimin e ligjit dhe mbikëqyrjen e aktiviteteve për mbrojtje të mjedisit, përfshirë menaxhimin e mbet urinave, burimeve të ujit, ajrit, dheut dhe biodiversitetit. Sipas Ligjit për Mbrojtjen e Mjedisit, raporti mi për mjedisin është detyrë dhe përgjegjësi e Agjencisë për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës, AKM M-së.

Pushteti lokal, ose organi ekzekutiv në nivel lokal (Komuna), është përgjegjës për hartimin dhe zbati min e politikës lokale për menaxhimin e mbeturinave, e cila duhet të jetë në harmoni me Strategjinë Kombëtare dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbeturinave. Konkretisht ato janë përgjegjëse për:

- Hartimin dhe miratimin e planeve lokale për menaxhimin e mbeturinave;
- Përcaktimet e lokacioneve, bazuar tek plani hapësinor, sipas nevojave përkatëse për menax himin e mbeturinave komunale;
- Përcaktimin e tarifave për shërbimet e grumbullimit dhe deponimit të mbeturinave komunal e;
- Caktimin dhe mbikqyrjen e zbatimit të standardeve të shërbimit për ndërmarrjet e kontraktu ara për grumbullimin e mbetjeve.

Sipas Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, komunat i ushtrojnë kompetencat e tyre brënda juridiksionit të tyre për t'i arritur disa qëllime dhe për të ofruar shërbime për qytetarët e tyre. Mirëmbajtja dhe ofr imi i shërbimeve publike dhe komunale, përfshirë menaxhimin e mbeturinave janë pjesë e kompete ncave vetanake të komunave. Në Komunën e Deçanit, Drejtoria e për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbi me Publike është përgjegjëse për mena xhimin e mbeturinave, shërbime këto që ofrohen nga Ndërr marrja publike komunale NPL"Higjiena",ndërrmarrje kjo e themeluar sipas ligjit për ndërrmarrje pub like me aksione të plota prej komunës së Deçanit.

Figura1: Vendndodhja e Komunës së Deçanit në Kosovë

Figura 1. Vendndodhja e Komunës së Deçanit në Kosovë

Ndërrmarrja publike komunale NPL "Higjiena" ofron shërbimin e saj për grumbullim dhe transporti m të mbeturinave vetëm në territorin administrativ të komunës së Deçanit. NPL"Higjiena" I dërgon për deponim mbeturinat në deponinë rajonale sanitare të Pejës në distancë rreth 27 km, deponi kj o që administrohet prej komunës së Pejës.

2. KONTEKSTI LOKAL, KORNIZA STRATEGJIKE DHE PROFILI I KOMUNËS

2.1 Konteksti lokal i menaxhimit të mbeturinave

Sipas Ligjit për Mbeturinat, përgjegjësitë dhe detyrat e komunave për sa i përket menaxhimit të mb eturinave përfshijnë:

• Krijimin e sistemit për menaxhimin e mbeturinave sipas parimit të hierarkisë për menaxhimin e m beturina- ve për territorin e tyre, hartimin e planit lokal të veprimit për menaxhimin e mbeturinave, si pas nenit 10 të këtij ligji dhe krijimin e kushteve për zbatimin e tij,

• Hartimin e një raporti vjetor për menaxhimin e mbeturinave,

• Rregullimin e përgjegjësive dhe detyrimeve për kryerjen e shërbimeve për menaxhimin e mbeturin ave, zbatimin e tyre dhe organizimin e menaxhimin e mbeturinave në territorin e tyre,

• Mirëmbajtjen dhe mbajtjen e një sistemi të informimit publik dhe raportimin për punët e kryera siç është paraparë me këtë ligj dhe me aktet ligjore të tjera për menaxhimin e mbeturinave,

• Zbatimin e procedurave të prokurimit për përzgjedhjen e personave të licencuar për mbledhjen, de pozitimin dhe transportimin e mbeturinave të ngurta komunale në territorin e saj,

• Evidentimin e vendeve të ndotura në territorin e tyre, hartimin e projekteve për sanimin e tyre me s hënimet për lokacionin, karakteristikat hapësinore gjeometrike, llojin e ndotjes, sasinë e mbeturinav e, afatet për përmirësimin e gjendjes dhe shënimet e tjera me rëndësi për realizimin e projekteve, d he

• Mbikëqyrjen dhe kontrollimin e aktiviteteve të menaxhimit të mbeturinave në territorin e tyre përm es inspektorëve komunal të mjedisit.

Neni 10 i këtij ligji I përcakton komponentët e planit komunal, duke përfshirë, mes tjerash, informat at për sasitë dhe llojet e mbeturinave, qëllimet dhe caqet e reduktimit të mbeturinave, programet pë r mbledhjen dhe de-ponimin e mbeturinave të amvisërisë, mbeturinave komerciale, industriale dhe të rrezikshme, ndarjen, riciklimin dhe kompostimit të mbeturinave, vetëdijesimin publik, masat dhe shpenzimet e tyre për menaxhimin e mbeturinave.

Rolet dhe përgjegjësitë e organeve komunale në menaxhim të mbeturinave për komunën e Deçanit janë të ndara sipas kompetencave të paraqitura si më poshtë:

• Komuna kontrakton operatorët (publik apo privat) për aktivitetet e Menaxhimit të Mbeturina ve, duke u bazuar në ligjin përkatës.

• Drejtoria për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbimeve Publike (DMSHSHP) është përgjegjëse për menaxhimin e të gjitha punimeve në pronën publike dhe komunale, monitorimin e punëve të komp anive të angazhuara për mirëmbajtjen dhe pastrimin e rrugëve dhe hapësirave tjera komunale.

• DMSHSHP është përgjegjëse për caktimin e tarifave të shërbimeve te grumbullimit dhe dep onimit të mbeturinave komunale nga ndërmarrjet për administrimin e mbeturinave

• Drejtoria e Financave është përgjegjës për propozimin e taksave, tarifave dhe ngarkesave tj era komunale si dhe inkasimin e tyre.

• Drejtoria për Urbanizëm, është përgjëgjëse për planifikimin e zhvillimit hapësinor dhe urbani stik të Komunës së Deçanit, ndihmon në përgatitjen e rregullores lokale për kontroll të mbeturinave dhe hedhurinave brënda territorit të Komunës.

• Drejtoria për Punë Inspektuese, është përgjegjëse për mbikëqyrjen dhe zbatimin e ligjeve dh e dispozitave të rregulloreve komunale në lëmin e Inspektoratit të Mbrojtjes së Mjedisit, Bujqësisë d he Pylltarisë.

• Ndërmarrja publike lokale "Higjiena" ofron shërbim sipas statutit të saj duke ushtruar komp etenca ekzekutive.

3. HARTIMI I PLANIT PËR MENAXHIMIN E QËNDRUESHËM TË MBETJEVE INERTE

3.1 Fushëveprimi i planit

Komuna e Deçanit ka si synim që të përmirësojë procesin e menaxhimit të mbeturinave komunale në mënyrë efektive dhe të qëndrueshme. Referuar kompetencave, Komuna e Deçanit planifikon zbatimin e reformave në sektorin e menaxhimit të mbeturinave me qëllim rritjen e efikasitetit të përdorimit të burimeve financiare duke marrë në konsideratë planifikimet konkrete që adresojnë menaxhimin e rrymave të ndryshme të mbeturinave dhe inkurajojnë ndarjen e tyre në burim dhe mbledhjen e diferencuar për të nxitur Riciklimin, Ripërdorimin dhe për rrjedhojë Reduktimin e mbeturinave që depozitohen në venddepozitimin (deponinë) e trajtimit përfundimtar, krahas sigurimit të një shërbimi më cilësor për qytetarët.

Në kuadër të bashkëpunimit, Green Art Center-Prishtina ka për qëllim që të mbështesë Komunën e Deçanit që të identifikojë dhe të hartojë një koncept të financueshëm për menaxhimin e mbeturinave inerte përmes ndërtimit dhe operimit të një Deponie për Mbeturinat Inerte nga ndërtimi dhe demolimi, si dhe të planifikojë një plan operimi, pasi të ketë identifikuar dhe të ketë siguruar pajisjet e nevojshme për ta bërë deponinë inerte një objekt funksional me qëllim organizimin e duhur të fraksionit të mbeturinave inerte që derivojnë nga ndërtimi dhe demolimi; duke synuar optimizimin e kostove të transportit të mbeturinave që grumbullohen në këtë komunë për në deponinë rajonale, si dhe nxitjen e procesit të reduktimit në kuadër të planeve të Komunës për të filluar me grumbullimin e diferencuar të mbeturinave.

Ky plan do të përqëndrohet vetëm në trajtimin e mbeturinat e ngurta inerte që derivohen prej aktiviteteve të ndërtimit, prishjeve, renovimeve etj.

3.2 Planifikimi strategjik

Hartimi i planit local për menaxhimin e mbeturinave inerte është një dokument planifikimi strategjik , i cili mundëson zbatimin e politikave kombëtare të mbeturinave në nivel lokal, përmes ofrimit të zg jidhjeve për ndërtimin dhe operimin e lokacionit/deponisë për mbeturinat inerte nga ndërtimi dhe p rishjet në Komunën e Deçanit.

Ky plan mundëson planifikimin strategjik për të ardhmen për këtë fraksion të mbeturinave si edhe njëkohësisht krijon një qëndrim të përbashkët midis akterëve të ndryshëm për menaxhimin e mbet urinave në nivel lokal. Plani për lokal për menaxhimin e mbeturinave inerte do të jetë i orientuar gjat ë hartimit të saj, në veprime konkrete dhe të detajuara në lidhje me ngritjen e sistemit të grumbulli mit, deponimit dhe trajtimit të mbeturinave inerte që vijnë nga ndërtimet dhe prishjet në nivel territo rial komunal përmes ofrimit të zgjidhjeve për funksionalizimin e lokacionit/deponisë që do të trajtoj ë këtë fraksion të mbeturinave.

Qëllimi i planit është parashtrimi i qartë i politikave të menaxhimit të mbeturinave në nivel lokal, duk e harmonizuar interesat e të gjithë akterëve dhe publikut, të cilit ky shërbim i ofrohet për të siguruar një menaxhim më efikas dhe të qëndrueshëm të mbeturinave;përmes krahasimit dhe vlerësimit t ë opsioneve të mundshme, duke përfshirë impiantet e përshtatshme për trajtimin final të mbeturin ave inerte.

Më konkretisht, plani ka si qëllim të mundësojë dhe sigurojë si më poshtë:

- Përputhshmëri me Strategjinë e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave (SR KMM) dhe objektivat e saj: duke kontribuar në zbatimin e politikave kombëtare dhe arritjen e objekt ivave kombëtare në fushën e menaxhimit të mbeturinave;

- Opsionet më të mira për menaxhimin e mbeturinave: për të mundësuar grumbullimin dhe tr ajtimin e mbeturinave në përputhje me objektivat kombëtare. Plani identifikon fushat dhe teknologji të e duhura për minimizimin dhe trajtimin final të mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi;

- Instrumente institucionale, organizative dhe rregullore: mundëson paraqitje të plotë të kuad rit institucional, organizativ dhe rregullator dhe rekomandon masat për përmirësimin e elementëve përbërës të tij, duke përfshirë ato që kontrollojnë mbeturinat në të gjithë sistemin e menaxhimit për të siguruar përputhshmërinë me standartet e menaxhimit të tyre;

- Nevojat financiare për investime: duke përshkruar dhe argumentuar nevojat financiare dhe nevojën për investime për zbatimin e skemave të grumbullimit dhe trajtimit të mbeturinave inerte;

- Burime financiare për investime: duke krijuar një klimë të favorshme për sigurimin e fondev e qeveritare për mbeturina sikurse dhe fonde nga institucione ndërkombëtare.

Ky plan do të referohet legjislacionit kombëtar, respektivisht LIGJI NR. 04 / L-060 për Mbeturina, ku grumbullimi dhe trajtimi i mbeturinave dhe shërbimet e tjera të pastrimit i janë deleguar autoritetev e lokale, duke i bërë këto të fundit përgjegjëse për menaxhimin e tyre (Ligji nr. 03/l-040 "Për vetqeve risjen lokale", 2008, i cili përbën bazën ligjore që rregullon aktivitetin dhe përgjegjësitë e komunave në këtë fushë. Në mënyrë të veçantë ky ligj (neni 15, pika 1.8) ngarkon Komunat me detyrën dhe i b ën ato fuqiplotë për planifikimin për menaxhimin e mbeturinave në territorin e tyre si dhe planifikimi n dhe ndërtimin e infrastrukturës e cila do të ndihmojë në reduktimin e mbeturinave dhe përmirësi min e cilësisë së shërbimit.

3.3 Objektivat

Komuna është duke u fokusuar drejt një bashkëpunimi të ngushtë me qytetarët dhe bizneset, vecanërisht ata që operojnë në fushën e ndërtimit, për të adresuar dhe përshtatur një zgjidhje efektive për grumbullimin, transportin dhe trajtimin e mbeturinave nga ndërtimi dhe demolimi sikundër dhe lloje të tjera të kësaj natyre me qëllim që të përmirësojë shërbimin e largimit të mbeturinave të këtij fraksioni, të eleminojë krijimin e deponive ilegale si problem në këtë komunë, të zvogëlojë shpenzimet e derivuara nga operimi, të gjenerojë të ardhura nga përpunimi adekuat i këtij fraksioni, të mbrojë shëndetin e banorëve dhe të nxisë qëndrueshmërinë e zhvillimit ekonomik në të gjithë territorin e Komunës.
Nën këtë objektiv të përgjithshëm, komuna ka për qëllim ngritjen e një sistemi me strukturë operative për grumbullimin e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi si një qendër (deponi/lokacion i caktuar për mbeturina inerte) që do ti shërbejë qytetarëve të Deçanit por edhe Kompanisë "Higjiena", për të destinuar dhe trajtuar mbeturinat inerte nga ndërtimi dhe demolimi.

Komuna ka planifikuar dhe përcaktuar një hapësirë të përshtatshme për dërgimin e këtij fraksioni të mbeturinave, si edhe tenton të marrë parasysh edhe lokacione tjera eventuale me qëllime për planifikime hapësinore afatgjata referuar nevojave të komunës. Referuar adresimit të lokacionit të përshtatshëm i cili përmbush detyrimet ligjore të vendosura sipas kritereve prej organeve qëndrore,

në planin e saj komuna synon që mbeturinat inerte nga ndërtimi dhe demolimi të selektohen, trajtohen dhe aty ku mundet, të ripërdoren si materiale dytësore ndërtimore.

3.4 Hartimi i planit

Në fazën e parë u themelua grupi i punës me përfaqësues nga zyrtarë të komunës, përfaqësues të Green Art Center dhe ekspertizë të angazhuar. Ata ishin pjesë e zhvillimit të planit duke rishikuar dhe përzgjedhur opsionet që i përshtaten më shumë politikave të Komunës. Çdo etapë e këtij plani, duke përfshirë prioritetet e komunës, vizionin, objektivat, opsionet, investimet dhe afatet kohore u diskutuan dhe u ranë dakort me grupin e punës. Konkretisht të shprehura në mënyrë të listuar hapat bazë të ndjekura për procesin e planifikimit të menaxhimit të mbeturinave sipas fraksionit të planit, janë si mëposhtë:

Hapi 1. Krijimi i strukturave organizative
Hapi 2. Vlerësimi i gjendjes ekzistuese dhe alternativave përkatëse
Hapi 3. Planifikimi operacional i menaxhimit të mbeturinave inerte
Hapi 4. Planifikimi financiar i menaxhimit të mbeturinave inerte
Hapi 5. Konsultimet dhe zbatimi i planit.

Në hapa të ndryshëm të hartimit të planit, grupi i punës organizoi seanca diskutimi dhe konsultimi me përfaqësuesit kryesorë të komunës. Procesi i konsultimit, duke parashtruar nevojat në sektorin e menaxhimit të mbeturinave që i nevojiten komunës, ofroi mundësi për komente apo diskutime të ndryshme referuar qëllimit të planit. Përfaqësuesit e Komunës së Deçanit, kanë asistuar gjatë vizitave në terren dhe kanë dhënë asistencën e tyre në lidhje me identifikimin e lokacioneve potenciale për përcaktimin e deponisë inerte si dhe përmes ofrimit të të dhënave për analizim të detajuar të situatës dhe sektorit të menaxhimit të mbeturinave gjatë përgatitjes së planit.

3.5 Identifikimi i lokacionit

Komuna e Deçanit, respektivisht Drejtoria për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbimeve Publike (DMSHSHP) kanë identifikuar paraprakisht një lokacion cili i mund të shërbejë për depozitimin e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi.

Duke u mbështetur në arsyetime konkrete që lidhen me ndikimin në mjedis, si dhe çështjet administrative dhe pronësore, Komuna e Deçanit duhet të arrijë në përfundim së vendi i cili do të propozohet, duhet të plotësojë në mënyrë optimale kërkesat ligjore dhe ato të Komunës për të ndërtuar dhe operuar një deponi për mbeturinat inerte nga ndërtimi dhe demolimi. Referuar asaj,Komuna parasheh të përdorë dy lokacione opsionale për deponimin e mbetjeve inerte prej ndërtimit dhe demolimit. Konkretisht këto lokacione do të përfshijnë në variantin e para (opsionale) mbushjen e një kanali natyror në afërsi të zonës urbane për komunën e Deçanit dhe rrafshimin e tij; si edhe në opsionin e dytë për funksionalizimin e një lokacioni për deponim të mbetjeve inerte do të përfshihet një hapësirë private e marrë në shfrytëzim sipas marrëveshjeve me palë dhe ku qytetarët do ta shfrytëzojnë për deponimin e materialit ndërtimor deri në kohën e mbushjes së saj.

Lokacioni i propozuar sipas opsionit të parë, mbetet për tu harmonizuar me planet zhvillimore të komunës referuar planifikimit urban ndërkohë që lokacioni sipas opsionit të dytë ofron kushtet për funksionalizim të saj, por paralelisht rekomandohet të planifikohen përgatitjet e dokumenteve përcjellëse ligjore si Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis për të synuar operimin e tij. Vendi i propozuar ka një sipërfaqe prej rreth 1.00 ha. Sipas zyrtarëve të Komunës, vendi i propozuar planifikohet të përdoret për deponimin e mbeturinave inerte dhe aktualisht është i marrë në shfrytëzim nga pronari privat. Ky lokacion është në distancë 837 m prej qytetit si dhe ofron akses mjaft të mirë me rrugët kryesore.

Fig. 2: Opsioni 1. Pamja e lokacionit me Google My Maps që tregon pamje nga vendi i propozuar për mbushje të kanalit natyror, Deçan;

Fig. 2: Opsioni 2. Pamja e lokacionit me Google My Maps që tregon pamje nga vendi i propozuar për deponinë inerte, Deçan;

Fig. 3: Distanca për deponinë inerte nga Qendra/Opsioni 2, Deçan;

3.6 Hartimi i planit për menaxhimin e mbeturinave inerte në Komunën e Deçanit

Paraprakisht duhet të merret në konsideratë se zbatimi i një plani për ndërtimin dhe operimin e një lokacioni/deponie për mbeturina inerte prej ndërtimit dhe demolimit do të kërkojë një vlerësim në li dhje me ndikimin mjedisor dhe sigurinë për vendin apo vendet e zgjedhura në të ardhmen.

Duke marrë parasysh se në takimet me grupin punues është reflektuar mbi alternativat e mundsh me, koncepti i hartimit të planit për menaxhimin e mbeturinave inerte do të reflektojë sipas dy opsi oneve:

1. Deponimin e sigurtë të mbetjeve inerte me qëllim mbushjen e lugut/kanalit natyror në pjesë të te rritorit të komunës. Në këtë rast komuna do të ndërrmerë veprime për rehabilitimin e hapësirës në të ardhmen sipas planifikimit urban.

2. Ngritjen dhe funksionimin e një qendre të përkohshme vetëm për mbeturinat e ndërtimit, në të ci lën do të planifikohen aktivitetet për përpunimin e kësaj kategorie të mbeturinave.

Për ta realizuar këtë qëllim (sipas opsionit të dytë), është hartuar një dokument i cili përmban:

- Një përshkrim të kritereve teknike dhe operacionale të një vend-depozitimi/ deponie për mb eturinat inerte si dhe kostot respektive për ndërtimin dhe operimin e saj;

- Të zhvillojë një plan organizativ dhe operacional për funksionalizimin e deponisë;

- Të përcaktojë llojin dhe kostot e pajisjeve dhe mjeteve që kërkohen për operim të rregullt në lokacion të deponisë;

- Të rekomandojë rregulla të përgjithshme dhe të vecanta për realizimin e shërbimit të grum bullimit, transportit, trajtimit të mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi.

Ky plan do të ndihmojë komunën për të hartuar Termat e Referencës për projektimin e detajuar, ndërtimin dhe pajisjen e deponisë për mbeturinat inerte në të ardhmen në bashkëpunim me donat orë apo Qeverinë e Kosovës.

4 ANALIZA E SITUATËS AKTUALE

Profili i Komunës së Deçanit

Komuna e Deçanit gjeografikisht ndodhet në pjesën perëndimore të Kosovës dhe të Rrafshit të Dukagjinit. Gjendet pothuajse në qendër të Ballkanit, në vijën ajrore nga Deti Adriatik me gjatësi 90 km, kurse 220 km gjatësi nga Deti Egje. Komuna e Deçanit ka një pozitë mjaftë të mirë gjeografike. Në perëndim kufizohet me Republikën e Shqipërisë dhe Malin e Zi, në veri kufizohet më Komunën e Pejës, në jug-lindje kufizohet me Komunën e Gjakovës, në jug dhe perëndim kufizohet me Komunën e Junikut.
Komuna e Deçanit shtrihet në një sipërfaqe prej 297 km2 ose 29700 ha.
Lartësia mbidetare e territorit të Komunës së Deçanit varion prej 473 l.m.d e deri në 2656 l.m.d.

Bazuar në regjistrimin e fundit të vitit 2011(sipas të dhënave prej ASK-Agjensia e Statistikave të Kosovës) , Komuna e Deçanit ka gjithsej 40.019 banorë. Shtrirja e popullatës në Komunë pozicionohet kryesisht në zonën rurale, me 3,834 banorë në zonën urbane (10%) dhe 36,185 (90%) në zonat rurale. Numri i ekonomive familjare raportohet të jetë 5,887. dhe në total në të gjithë territorin e komunës operojnë 1834 biznese* dhe 34 institucione.

Fig. 4: Harta e Pozitës gjeografike të komunës së Deçanit sipas Ndarjeve administrative

Tabela 1.Statistika mbi numrin e popullsisë për Komunën e Deçanit

NJA	Nr. Popullsisë	Nr. Populls. Urbane	Nr. Populls. Rurale	Nr. Ek.familjare totale	Nr. B	Nr. Inst
Total	40,009*	3,834	36,185	5,887	1,834	34

* Në të gjitha të dhënat e marra dhe elaboruara në kuadër të planit do të përdoret numri i popullsisë i llogaritur nga Agjensia e Statistikave të Kosovës.

Komuna e Deçanit është mjaft e pasur me pasuri natyrore, të cilat përfshijnë: 8.940.40 ha tokë bujqësore, 14.420 ha tokë pjellore dhe 5.479.6 ha pyje.

Kompleksi i vargmaleve te Bjeshkeve te Nemuna eshte i pasur me florë dhe faunë të zhvilluar, si dh e me reliev karakteristik të llojit të veçantë. Në të njëjtin kompleks hasim edhe në llojllojshmërinë e shkëmbinjve dhe të mineraleve. Lugina fluvialo glaciale e Lumbardhit të Deçanit, e cila prej burimit deri në vendderdhje në Drinin e Bardhë, me gjatësi 40 km, ka një pjerrtësi vertikale rreth 2000 m. E t ërë hapësira rreth Deçanit, gjegjësisht në malet që e rrethojnë, janë me liqene akullnajore dhe me lu gina të lumenjve, të cilat kanë formë të grykës dhe janë shumë tërheqëse për vizitorë.

4.1 Gjendja aktuale e menaxhimit të mbeturinave

Menaxhimi I mbeturinave komunale

Shërbimi i grumbullimit, transportit dhe trajtimit të mbeturinave realizohet nga Kompania publike lo kale "Higjiena".

Komuna raporton së në territorin e saj gjenerohen rreth 8,000.00 ton mbeturina në vit (të dhëna ref erente sipas kompanisë NPL "Higjiena" bazuar në sasinë e gjysëm vjetorit të vitit 2020) ose një me satare prej rreth 21.9 ton/ditë që vjen si rezultat i llogaritjes nga prodhimi i gjenerimit total.Vlen të t heksohet, që shërbimi i grumbullimit të mbeturinave komunale kryhet në tërësi territorial nga dhjet ori i vitit 2019. Aktiviteti për rritjen e shërbimit të ndërmarrjes ka ndikuar në zvogëlimin e depon ive ilegale në komunë duke grumbulluar mbeturina edhe nga konsumatorët që refuzojnë të pagu ajnë. Aktualisht shërbimi i grumbullimit dhe transportit të mbeturinave në komunën e Deçanit ofroh et në tërë teritorin e komunës ku 100 % është shkalla e mbulimit me shërbim për ekonomi familjare (2020) me një rritje rreth 40% prej vitit 2019. Por, referuar situatës së mëhershme mjedisore në ko munë në disa zona periferike të qytetit dhe zona rurale ekzistojnë deponi ilegale të reja apo të vjetra .Sipas raporteve monitoruese vjetore, me shtimin gradual të shërbimit, në planin kohor një vjecar N PL "Higjiena" ka eleminuar rreth 40 deponi ilegale kryesisht me përbërje të mbeturinave të amvisëri së dhe njëkohësisht janë krijuar 4 deponi të reja.

Fig.5: Harta e krahasuese e vendodhjes së deponive ilegale, Komuna e Deçanit (verifikimi 2020)

Kompania publike lokale "Higjiena" deklaron që ofron shërbimin sipas ekonomive familjare bazuar në të dhëna të regjistruar nga vetë kompania në teren; përmes regjistrimit të ekonomive familjare r esidente dhe joresidente, të dhëna këto që ndryshojnë prej të dhënave zyrtare sipas ASK. Kompan-i a kryen faturimin dhe inkasimin e tëhyrave nga tarifat e pastrimit nga amvisëritë, bizneset dhe insti tucioneve publike.

Kompania shërben tri kategori të konsumatorëve, respektivisht konsumatorët e ekonomive familjar e, biznesedhe instiucionet.Shërbimi në grumbullim të mbeturinave realizohet derë më derë dhe për mes shërbimit në pika të grumbullimit të përbashkëta në zonën urbane qendër të qytetit të Deçanit dhe vetë-inkason mjetet për shërbimin e ofruar. Sipas gjysem vjetorit të vitit 2020 rreth 69% të ekon omive familjare kanë paguar tarifën e grumbullimit të mbeturinave.

Kjo kompani shërbimin e saj e zhvillon duke u bazuar në dy lloje të aktiviteteve: primar (grumbullimi dhe depozitimi I mbeturinave) dhe sekondar (me kontrata të veçanta si larje fshirje, mirëmbajtje ha pësirash të gjelbra, pastrim rrugësh etj). Nga të dhënat e mundësuara nga kompania publike dhe k omuna, për vitin 2019 (dhjetor 2019) nga kompania kryhet shërbim në 4180 ekonomi familjare rezi dente dhe 1639 ekonomi familjare jorezidente, në numër total 6349 ekonomi familjare duke i përfs hirë të dyja kategoritë e amvisërive. Kompania nuk e bën grumbullimin e mbeturinave të ngurta ndërtimore si dhe mbeturinat e vëllimshmë, ndërsa mbetjet shtazore grumbullohen me kër kesë nga Komuna dhe me procedurë dhe kontrata të vecanta dhe dërgohen në deponi në Pejë.

Referuar shërbimit të grumbullimit, në komunën e Deçanit prezenca e deponive ilegale prej së kaluarës si dhe depozitimi i tyre në brigje të lumenjve, prrockave,paraqet rrezik duke ndikuar në ndotjen e tyre e tokës dhe ujrave, po ashtu shfaqjen e dukurive si, erozioni dhe vërshimet në tokat bujqësore, që shtrihen përgjatë këtyre lumenjve.

Megjithatë, referuar raporteve të mëhershme lidhur me gjendjen e mjedisit në komunë, progress i konsiderueshëm është bërë nga komuna e Deçanit në sektorin e menaxhimit të mbeturinave, si rrjedhojë e së cilës komuna ka shtrirë shërbimin e grumbullimit në nivel territorial duke shërbyer të gjitha ekonomitë familjare, bisneset dhe institucionet si dhë duke eleminuar të gjitha deponitë ilegale me mbetje kryesisht të amvisërive apo të përziera. Përkundër aktiviteteve të komunës, verifikohen prezencë të deponivë ilegale me përbërje të llojeve të mbeturinave kryesisht të ndërtimit dhe demolimit, apo të përziera, problematikë kjo që duhet të adresohet për zgjidhje prej komunës së Deçanit në planifikimin dhe përcaktimin e hapësirave për trajtimin e këtyre llojeve të deponive. Deponitë ilegale të mbeturinave paraqesin rrezik permanent për banorët e Komunës, ku përmes përmes zbërthimit të materieve emetojnë lëndë toksike të dëmshme për shëndetin e njeriut duke u shpërndarë edhe në ujërat nëntoksorë si pasojë e përzierjes me rreshjet e shiut (prezencë e materialit asbest tek mbetjet që derivojnë prej prishjeve të ndërtimit).

Sipas vlerësimeve (raporti i fundit i AMMK 2020 për vlerësimin e vitit kalendarik 2019) rreth 21 deponi të ndara në 3 deponi të vogla, 2 të mesme dhe 16 të mëdha gjenden në territorin e komunës.

Tabela 2. Numri i deponive sipas raportit të fundit i AMMK 2020 për vlerësimin e vitit kalendarik 2019

Madhësia – Sasia e deponisë	Deponitë ilegale	
	Sasia #	Përqindja

E vogël	1-5 200l qese mbeturinash / karroca dore,	3	14%
E mesme	5-20 200l qese mbeturinash / karroca dore,	2	10%
E madhe	> 20 karroca dore, dmth kamion i nevojshëm.	16	76%
Totali		**21**	100.00 %

Karakteristikat e deponive	Sasia në numër	Sasia në përqindje
Mbeturina të amvisërisë (A)	-	-
Mbeturina inerte / ndërtimore (N)	**11**	**52%**
Mbeturina industriale dhe të rrezikshme (R)	-	-
Mbeturina të vëllimshme (V)	-	-
Mbeturina të përziera (A, N, R, V)	**10**	**48%**
Totali:	**21**	**100.00 %**

Referuar karakteristikave të deponive ilegale sipas llojit të mbeturinave që gjenden në to, sipas rapo rteve prej kësaj komune vlerësohen se:

- **11 janë deponi me Mbeturina inerte / ndërtimore (N)**
- 10 me përbërje të Mbeturinave të përziera (A, N, R, V).

Fig 6: Harta e llojeve dhe përbërjes së mbeturinave sipas prezencës së deponive ilegale, Komuna e Deçanit (verifikimi 2020)

Bazuar në këto karakteristika shihet që synimet strategjike të komunës së Deçanit konkretizohen në gjetjen e alternativave për funksionalizimin e sistemit të menaxhimit të mbeturinave të veçanta (përfshirë mbeturina inerte, të vëllimshme etj) ku krahas rritjes së plotësimit të shërbimit njëherësh duhet të gjenden mundësi për gjetjen e zgjidhjeve për krijimin e sistemeve për organizimin e mbetu rinave të vëllimshme dhe ato inerte.

Aktualisht, Komuna e ka përcaktuar lokacionin si vendgrumbullim të mbeturinave inerte por nuk ka ndonjë verpim që fakton funksionalizimin e këtij lokacioni. Njëherësh, kompania "Higjiena" nuk pos edon të dhëna lidhur me sasinë e mbeturinave inerte të krijuara si dhe ato voluminoze.

Sipas analizës dhe vlerësimeve bazuar në studimet në shkallë vendi, vlerësohet se mbeturinat inert e nga ndërtimi dhe demolimi (prishjet) përbëjnë rreth 10 % të mbeturinave urbane.

Kjo nënkupton se potencialisht rreth 800 ton mbeturinë inertë në vit gjenerohen në komunën e Deç anit.Në vlerësim ditor rreth 2.19 ton/ditë e mbeturinave është mbeturinë inerte. Megjithatë munges a e mbulueshmërisë së shërbimit, depozitimet ilegale aktuale e vështirësojnë llogaritjen e saktë të këtij fraksioni të mbeturinave.

Megjithatë në një parallogaritje sipas llojeve dhe madhësive të deponive ilegale (deponi të mëdha) presen-te në komunën e Deçanit dhe sipas referimit që: 1 kamion bart 8 – 13 m/kub peshë dhe 1 m /kub inerte pëshon rreth 1.5 ton, mundemi të vlerësojmë se në 11 deponi të mëdha me përbërje ine rte gjenden *150-160 ton* mbetje inerte prej ndërtimeve dhe demolimeve, të shkarkuara në formë të deponive ilegale në tërritorin e komunës.

Problemet aktuale me të cilat komuna përballet ndër të tjerash do të përfshijnë:

1. Sasinë e madhe të mbeturinave inerte nga ndërtim/demolimi dhe ato voluminoze (kryesish t në formën e deponive ilegale të madhësisë së madhe);
2. Hedhja e pakontrolluar dhe krijimin e deponive të egra;
3. Mungesa e një vendi adeguat për grumbullim dhe trajtimin e tyre;
4. Mungesa e një destinacionit final – ripërdorimi i produkteve që gjenerohen nga trajtimi i tyr e.
5. Organizmi i shërbimit për grumbullimin, transportin dhe deponimin e tyre.

Komuna ka një rregullore komunale për mbeturina, e cila përcakton rregullat dhe detyrimet e qyteta rëve dhe bizneseve në lidhje me grumbullimin, transportin dhe depozitimin e këtyre mbeturinave, p or ka mangësi në zbatimin e saj dhe monitorimin e veprimeve të gjeneruesëve të këtij lloji të mbetu rinave.

Komuna nuk ka një shërbim të organizuar për grumbullimin dhe largimin e këtyre lloj mbeturinave duke mënjanu-ar faktin e kampanjave simbolike për eliminimin e tyre, apo pastrimet e kohëpaskoh ëshme gjatë aplikimit të shtrirjes së shërbimit.

Në Komunë konfirmojnë se lejet e ndërtimit përmbajnë gjithmonë kushtin që ndërtuesi është përgj egjës për largimin e mbeturinave të ndërtimit, por nuk ka siguri në monitorimin e zbatimit të këtij kri teri si edhe nuk posedohet një vend i caktuar për deponimin dhe trajtimin e tyre Brenda territorit të komunës. Në raste të veçanta, vetë ndërtuesit apo individë angazhojnë përkohësisht kontenierë të mëdhenjë 7m3 për grumbullimin e mbeturinave inerte në objektet ku ndërtohet dhe deri më tani zb razja e tyre ka funksionuar në sistem të pakontrolluar.

5. PLANI MBI NDËRTIMIN DHE ORGANIZIMIN E DEPONISË PËR MBETURINAT INERTE

5.1 Koncepti i funksionalizimit të lokacionit/deponisë së mbeturinave inerte

Plani për ndërtimin dhe operimin në një lokacion të përcaktuar për depozitimin dhe trajtimin e mbet urinave inerte i referohet nevojës së komunës për adresimin e dukurisë së eleminimit të deponive il egale që formohen në qytet si dhe trajtimin e këtij fraksioni ne periudhë afatgjatë, më qëllim organi zimin e shërbimit efikas të menaxhimit të mbeturinave dhe trajtimit të tyre sipas llojeve dhe redukti min e sasisë së mbetjeve që deponohen. Në një përmbledhje të këtyre programeve strategjike, do t ë paraqiten alternativat e mundshme për menaxhimin e rrymes së mbetjeve inerte, si vijon:

a. Përdorimin dhe funkisonalizimin e një lokacioni si një vend-depozitim për këtë fraksion të rrymë s së mbeturinave duke u integruar përpunim i pjeshëm I këtyre llojeve të mbetjeve, dhe

b. Përdorimi i hapësirave të tjera të përkohshme, të cilat mund të krijohen për nevojë të punimeve të ndërtimit si për mbushje për gropa, rrugë, sheshe etj., kryesisht për ndërtuesit e mëdhenj të inter esuar dhe në ba- shkëpunim me institucionet relevante komunale dhe me sigurinë se mbeturinat q ë do të dërgohen nuk do të jenë të përziera me lloje tjera mbeturinash;

Plani është hartuar duke ju referuar se "mbeturinat inerte nga ndërtimi dhe demolimi janë përgjegjë si e gjeneruesit", si dhe mbi bazën e përkufizimit siç është pranuar në ligjin "Për mbeturinat" në Rep ublikën e Kosovës:

"Mbeturina inerte janë mbeturinat të cilat nuk pësojnë ndonjë ndryshim të rëndësishëm fizik, kimik dhe biolo-gjik në vendet ku janë deponuar si:

a. Mbeturina inerte që nuk treten, nuk ndizen ose nuk reagojnë fizikisht apo kimikisht, nuk zbë rthehen biologjikisht në kontakt me materiet tjera dhe nuk ndikojnë në mënyrë të ndjeshme në mje disin dhe shëndetin e njeriut;

b. I tërë kullimi dhe përmbajtja ndotëse e mbeturinës, mbetjet toksike duhet të jenë të vlerës s ë papërfillshme dhe të mos rrezikojnë cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore".

5.2 Modalitet e operimit

Modalitetet e planifikuara do të ndihmojnë komunën e Deçanit për të ngritur një sistem të qëndrueshëm dhe efikas të shërbimit për grumbullimin dhe trajtimin e mbeturinave inerte.

Funksionalizimi i lokacioneve dhe objektit të trajtimit të mbeturinave që derivojnë prej ndërtimit dhe demolimit (prishjeve) do të mund të zhvillohen sipas skenarëve të ndryshëm të paraqitura si më poshtë:

1. **Dërgimi i mbeturinave inerte në lokacionin për mbeturina nga ndërtimi dhe demolimi.**

Ky model do të zbatohet nga gjeneruesit e mbeturinave inerte (qytetarët, bizneset dhe institucionet) të cilët do të dërgojnë vetëm mbeturina nga ndërtimi dhe demolimi në lokacionin e destinuar prej anës së komunës. Ky lokacion me karakterin e një qendre shërbimi, do të pranojë dhe shërbejë për gjeneruesit e këtij fraksioni të mbeturinave përgjatë tërë javës (pesë-gjashtë ditë në javë) sipas orareve të përcaktuara prej institucionit komunal. Klientët mund të dërgojnë mbeturinat e tyre në objektin e grumbullimit (deponi) brënda orarit, sipas ditëve të punës, gjatë të cilave deponia do të jetë e hapur. Rekomandohet që pranimi dhe depozitimi i mbeturinave inerte në deponi të jetë pa tarifë apo me tarifë të reduktuar sipas sasisë së deponuar për klientët që i sjellin vetë ato. Në këtë mënyrë klientet do të inkurajohen që ti dërgojnë në mënyrë të vullnetshme mbeturinat e tyre në deponi duke marrë përsipër kostot e dërgimit të mbetjeve inerte.

2. **Grumbullimi dhe largimi i mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi bëhet sipas kërkesës së klientëve.**

Grumbullimi dhe transporti i mbeturinave inerte mund të organizohet në bazë të kërkesave të klientëve (qytetarët apo bizneseve) sipas kontratave për shërbim të veçantë. Ky skenar është i përshtatshëm veçanërisht për bizneset e mëdha të ndërtimit, por mund të funksionojë edhe për qytetarët, veçanërisht në rastet e rikonstruksioneve dhe riparimeve të shtëpive apo të bizneseve të tyre. Klientët do ti drejtohen operatorit të grumbullimit, në këtë rast kompanisë NPL "Higjiena" për grumbullimin dhe transportimin e këtij lloji të mbeturinave. Klientët do të adresojnë një kërkesë/kontratë të shkruar nëpërmjet të cilës do të kërkojnë që t'i ofrohet shërbimi i grumbullimit dhe largimit të mbeturinave inerte që do të gjenerohen nga veprimtaria e tyre. Për këtë qëllim komuna/kompania do të vërë në dispozicion të klientëve një numër telefoni dhe një adresë email-i si dhe do të caktojë dhe do të bëjë publike një tarifë të veçantë në varësi të sasisë dhe distancës së transportit për këtë shërbim të veçantë.

3. **Kontrata me palë të treta (kompani private).**

Komuna mund të lidhë kontratë më një kompani private, të cilës i jepet leje e posaçme operimi dhe grumbullimi vetëm për këtë fraksion të mbeturinave apo edhe të tjera. Në këtë rast propozohet që kompania private me kontrata të veçanta të organizojë skemën e grumbullimit dhë depozitimit të mbeturinave inerte duke vendosur kontenierë të mëdhenj (5-7 m^3) në pika të veçanta në territorin e komunës ose të bëjë grumbullimin derë më derë me kërkesë të klientëve për largimin e këtyre mbeturinave, duke ju përmbajtur një orari të caktuar dhe tarife të veçantë shërbimi. Kjo alternativë mund të jetë e përshtatshme të zbatohet në kuadër të skenarit të dytë.
Institucioni komunal mundet të përzgjedhë opsionet e mësipërme duke i kombinuar ato, si edhe duke deleguar përgjegjësitë tek operatori, i cili mund të jetë kompani publike apo kompani private. Në të gjitha rastet komuna duhet të monitorojë performancën e kryerjes së këtij shërbimi. Në këtë drejtim, institucioni komunal duhet të punojë në drejtim të zbatimit të rregullave të vendosura për organizimin e këtij shërbimi si dhe të bashkëpunojë ngushtë me inspektorët e mjedisit.

4. **Zbatimi I skenarit sipas opsionit 1 (mbushja e lugut natyror).**

Ky model do të zbatohet nga gjeneruesit e mbeturinave inerte (qytetarët, bizneset dhe institucionet) të cilët do të dërgojnë vetëm mbeturina nga ndërtimi dhe demolimi në hapësirën e caktuar prej

komunës dhe ku sasia e dërguar e mbeturinave inerte prej ndërtimit dhe demolimit do të shërbejë për mbushjen graduale të kësaj hapësire në formë kanali natyror, I cili sipas planeve komunale synohet të revitalizohet në të ardhmen përmes rehabilitimit të sigurtë të saj dhe ndërtimit në këtë hapësirë.Komuna apo kompania që do të administrojë me menaxhimin e mbetjeve inerte do të sigurohet që në këtë hapësirë të deponohen vetëm material që derivojnë prej ndërtimit dhe prishjeve, të bëhet derdhja/zbrazja e organizuar e tyre, të shenjëzohet hapësira për zbrazje, të rehabilitohet zona sipas standarteve të caktuara dhe të pyllëzohet pasi të mbyllet ky lokacion.
Rekomandohet që pranimi dhe depozitimi i mbeturinave inerte në deponi të jetë pa tarifë apo me tarifë të reduktuar sipas sasisë së deponuar për klientët që i sjellin vetë ato. Në këtë mënyrë klientet do të inkurajohen që ti dërgojnë në mënyrë të vullnetshme mbeturinat e tyre në lokacion duke marrë përsipër kostot e dërgimit të mbetjeve inerte.

5.3 Përcaktimi i materialeve

Lokacioni për mbeturina inerte i paracaktuar prej Komunës së Deçanit do të përdoret si vendgrumbullim vetëm për mbeturina inerte nga ndërtimi dhe demolimi gjatë prishjeve/renovimeve shtëpiake apo mbeturina të ngjashme të prodhuara nga bizneset dhe institucionet, duke përfshirë:

- Beton,
- Tulla, tjegulla dhe qeramikë;
- Mbetje bitumi, asfalti
- Dhera dhe gurë;
- Materiale izoluese;
- Materiale me bazë knaufi,argjile;

Pjesa më e madhe, zakonisht në sasi sa rreth 70 % e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi përbëhet nga dhera dhe gurë, rreth 25 % përbëhen nga betoni, tulla, qeramikë, ndërsa pjesa 5% që mbetet përbëhet nga materiale të tjera.
Për menaxhimin dhe trajtimin e mbeturinave inerte ka teknika të ndryshme dhe treg të ndryshëm të shitjes së tyre. Disa materiale si tullat apo materiale qeramike të padëmtuara mund të rekuperohen nga prishjet dhe ripërdoren direkt në procesin e ndërtimit. Materialet e betonit mund të grimcohen dhe përdoren gjatë shtrimit të rrugëve, rrafshimit të terreneve etj. Mbetjet nga materialet izoluese sërish mund të trajtohen për tu përdorur në ndërtim në formate tjera (fibra për izolim etj).

Fig 7: Lojet e mbetjeve inerte dhe riperdorimi i tyre

Kryesisht këto materiale i nënshtrohen minimalisht proçesit të selektimit dhe trajtimit fizik të tyre duke përfshirë:

- Selektimin (përmes përdorimit të sitës) për të ndarë gurët nga dherat dhe materiale të tjera;
- Copëzimi i gurëve/betoneve në përmasa të ndryshme dhe përdorimin për prodhim betoni, apo shtresa për mbushje në rrugë, sheshe etj.
- Ndarja e mbetjeve të ricikluesshme si plastikë, dru, xham apo metale, si dhe materialet me përbërje knaufi;
- Depozitimi final i materialeve që nuk rikuperohen apo që nuk përdoren (apo që bëjnë pjesë në rrymën e mbeturinave që kërkojnë trajtim të veçantë sipas politikave nacionale), mbeturina të rrezikshme si azbesti etj.

Të gjitha këto procese trajtimi, janë plotësisht të mundshme që të realizohen sipas një plani kohor, në deponinë që do të ndërtohet në Deçan për trajtimin e mbeturinave inerte nga ndërtimet dhe demolimi duke u kthyer në zinxhirin e tregut të tregtisë dhe ekonomisë.

5.4 Skenarët e funksionalizimit të lokacionit të grumbullimit të mbeturinave inerte

Komuna e Deçanit pas përcaktimit të mënyrës së grumbullimit, kriteret e depozitimit dhe funksionimit të lokacionit/deponisë së mbeturinave inerte duhet të marrë parasysh planifikimet afatgjata për ndërtimin dhe funksionalizimin e objektit të trajtimit parafinal të mbetjeve prej ndërtimit dhe demolimit që do të pranohen në këtë lokacion.

Rekomandohet që kjo hapësirë të funksionojë si një objekt i hapur për pritjen dhe trajtimin e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe deponimi, referuar dhe karakteristikave të këtij fraksioni në përmasa të mëdha dhe peshë.
Paraprakisht, të gjitha masat që komuna planifikon të ndërmarrë duhet t'i plotësojë në rregulloren e komunale për menaxhimin e mbeturinave të komunës si dhe ti prezentojë dhe informojë të gjithë akterët për ndryshimet dhe përgjegjësitë e prodhuesve të këtij fraksioni të mbeturinave.
Ndër të tjerash duhet të ceket dhe të shtohet në rregulloren komunale për mbeturina, si vijon:

- Amvisërive, bizneseve dhe institucioneve (me një fjalë "klientët") do t'i ndalohet hedhja e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi në Pikat e Grumbullimit të Mbeturinave të sistemit me kontenierë publik të komunës, jashtë kushteve të vendosura paraprakisht nga Komuna dhe Kompania;

- Komuna ka vënë në funksion të "klientëve" Deponinë për depozitimin e Mbeturinave Inerte në adresën e caktuar në rrugën "Nagip Cacaj" - Deçan dhe sipas skicës së bashkangjitur.

- Kompania do të bëjë publike orarin e pritjes për dërgimin e mbetjeve, kushtet dhe llojet e mbeturinave që do të depozitohen në lokacion/deponi, si dhe kushtet dhe tarifën për rastet kur kompania do të bëjë vetë grumbullimin dhe transportin e këtyre mbeturinave me kërkesë të veçantë të klientëve.

- Klientët që do të sjellin me mjetet e tyre mbeturinat nga ndërtimi dhe demolimi dhe do të lirohen nga pagesa;

- Klientët që do t'i kërkojnë kompanisë "Higjiena" marrjen dhe transportin e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi për depozitim në Deponi do të paguajnë tarifave shtesë të aplikuar;

Çdo ngarkesë e cila do të sillet në lokacion/Deponi nga klientët apo nga kompania, do të peshohet paraprakisht në vendin e depozitimit. Administratori i qendrës/lokacionit do të shënojë çdo ngarkesë që depozitohet në Deponi:

- Sasinë në ton,
- Llojin e mbeturinave dhe sasinë respektive.
- Gjeneruesin dhe transportuesin e mbeturinës.

Administratori i Deponisë do të hartojë një raport mujor lidhur me sasinë dhe llojin e mbeturinave që grumbullohen në lokacion, si dhe sasinë e mbeturinave që ndahen për ripërdorim, trajtim dhe ato që dërgohen për depozitim përfundimtar në deponi.
Administratori i deponisë në bashkëpunim me drejtuesit e kompanisë do të vendosin modalitetet e përdorimit, ripërdorimit dhe destinacionin final i mbeturinave që do të rezultojnë nga procesi i selektimit të mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi. Gjithashtu, administratori i deponisë do të sigurojë që në lokacion/deponi nuk do të priten dhe nuk do të trajtohen mbeturina të rrezikshme vëllimshme apo ato të amvisërisë.

6 KRITERET PËR PROJEKTIMIN DHE FUNKSIONALIZIMIN E LOKACIONIT PËR TRAJTIM TË MBETJE VE INERTE

6.1 Specifikimet teknike

Plani për ndërtimin dhe operimin e një lokacioni që do të shërbejë për deponimin e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi do të respektojë detyrimet që lindin nga Udhëzimi Administrativ Nr. 15/2012 "Për menaxhimin e deponive të mbeturinave", në të cilin theksohet se:

"Në deponitë e mbeturinave inerte pranohen, trajtohen dhe deponohen vetëm mbeturinat për të cilat është konstatuar se janë inerte dhe se kullimi nuk i tejkalon vlerat e parametrave të paraqitur në Shtojcën 1 të këtij Udhëzimi Administrativ." (neni 9, pika 4)

Gjatë planifikimeve duhet të merren parasysh dhe referuar literaturës ndërkombëtare:
1m^3 volum mbeturina inerte përllogaritet në peshë mesatarisht në 1.5 ton, dhe ku faktori i ngjeshjes është shumë i ulët maksimumi deri ne 10%.

Gjithashtu plani duhet të marrë parasysh plotësimin e disa kritereve teknike dhe mjedisore të njohura përgjithësisht për ndërtimin dhe operimin e një deponie për mbeturinat inerte, të tilla si:

- Një deponi për mbeturinat nga inerte nuk duhet të vendoset pranë një parku apo rezervati natyror, vende të cilat janë habitate të specieve të veçanta apo ku ka një jetë të egër të zhvilluar dhe mjedis krejt të pastër dhe në një ose pranë një zone të mbrojtur me rezerva ujore;
- Vendi i zgjedhur duhet të jetë në përputhje me zonimin funksional (planin hapësinor) të komunës;
- Vendi i zgjedhur duhet të jetë lehtë i aksesueshëm (rrugë e shtruar);
- Deponia/lokacioni nuk duhet të vendoset në vende të cilat paraqesin rrezik nga përmbytjet;
- Gjithashtu, Komuna dhe Kompania duhet të mobilizojnë pajisje trajtimi dhe instalime apo paisje të tjera të lëvizshme, në mënyrë që sipas nevojave kur lokacioni duhet të zhvendoset/mbyllet cikli, të mund ti zhvendosë lehtësisht ato nga një vend në një tjetër.

6.2 Specifikimi I kostove të pajisjeve për funksionalizimin e lokacionit

6.2.1 Investimet fillestare për funksionalizim të lokacionit

Investimet në infrastrukturën e funksionalizimit bazik të deponisë janë ekonomike për sa i përket investimit bazik elementar dhe bazohen kryesisht në punime të ndërtimit minimal, të cilat përfshijnë:

- Gërmim, mbushje dhe sheshim i platosë;
- Rrethim i lokacionit me rrjetë teli;
- Vendosja e një porte të lëvizshme në hyrje;
- Ndriçim i jashtëm periferik;
- Vendosja e ujëmbledhësve për ujrat e shiut/atmosferikë;
- Vendosja e një kabine në hyrje të deponisë si ambient zyre për administratorin/punëtorët dhe vendosja e kabinës për tualet;
- Vendosja eventuale e kamerave të sigurisë

Vlerësimi i kostove të investimit fillestar rekomandohet të bëhet prej ekipës së projektimit pas definimit të lokacionit ku do të vendoset deponia për grumbullimin e mbeturinave të ndërtim demolimit. Zërat e punimeve, volumet dhe kosto e saktë e tyre mund të ndryshojnë respektivisht nga projekti i detajuar për ndërtimin e objektit.

Tabela 3. Zërat e kostove për ndërtimin e lokacionit të deponisë

Zërat e kostove	Njësia	Sasia	Çmimi njesi (Euro)	Shuma Euro
Punime : Gërmim, mbushje dhe larg im dheu	m/kub	1800	2	3600
Punime shtrim i platosë (10 cm)	m/katror	300	11	3300
Rrethim i sheshit me rrjetë teli solid /llamarine;	meter	300	23	6900
Porte të lëvizshme	Copë	1	2000	2000
Ndriçim i jashtëm dhe elektricitet	Njesi		5000	5000
Vendosja e sistemi të ujëmbledhësi t për ujra atmosferikë	Njesi		3000	3000
Punime për furnizimin me ujë të pijs hëm dhe ujë për shërbime të tjera	Njesi	1	5000	5000
Kabine për zyre dhe tualet kabinë	Copë	2	4500	4500
Vendosja e kamerave të sigurisë	Copë	4	180	720
Shuma sipas zërave më lart				**34 200**
Kosto tjera shtësë				
Shtrim I rrugës kryesore (gjerësia 5 m)	meter	750	80	60 000
Rrethim i lokacionit me rrjetë teli;	meter	1800	15	27 000
Total kosto shtesë				**87 000**
TOTAL				**121 200** Euro

Është me rëndësi që deponia/lokacioni të ketë qasje të mirë rrugore për mjete ngarkuese dhe të jetë e shtruar. Për këtë në tabelën e mësipërme është vendosur kostoja e rrugës për të mbrrirë në deponi, rruge kjo rreth 150 m e pashtruar.
Sipas zërave të kostove të përmbledhura, funksionalizimi bazik i këtij lokacioni do ti kushtojë komunës së Deçanit rreth 121 200 euro, i cili do të përfshijë kostot për punimet për hapësirën në lokacion në vlerë 34 200 euro dhe punime shtesë si shtrimi i rrugës për në lokacion dhe rrethimi i tij në vlerë 87 000 euro.
Komuna mund ti realizojë punët për ndërtim të lokacionit në faza ku paraprakisht duhet të planifikojë buxhetin sipas punëve për realizim. Ndërtimi i lokacionit planifikohet të nisë për vitin 2021 sipas planeve komunale për menaxhim të integruar të mbeturinave komunale.

6.2.2 Specifikimi i pajisjeve për funksionalizimin e lokacionit/deponisë së mbetjeve inerte prej ndërt imit dhe demolimit

Lokacioni i caktuar/deponia do të bëhet funksionale në tërësi pas sigurimit të pajisjeve bazike që n dihmojnë mbarëvajtjen e punës dhe përdoren për trajtimin e mbeturinave që do të pranohen në de poni. Në mënyrë të veçantë, deponia e mbeturinave inerte prej ndërtim demolimi, duhet të pajiset me:

- Mjet ngarkimi me kapacitet ngritës nga përpara (1m^3)/fadromë;
- Makinë e lëvizshme gurëthyes – seleksionues;
- Vegla dhe pajisje te ndryshme pune për përpunim e mbeturinave;

Në Deponi mund të vendosen 5 deri në 7 kontenierë 7 m^3 të cilë do të përdoren për ndarjen dhe depozitimin e përkohshëm të mbeturinave të ricikluesshme që mund të gjenerohen nga procesi i selektimit të tyre(opsionale sipas konfirmimit të komunës,referuar planeve komunale për këtë kategori mbeturine).

Figura 8: Foto ilustruese e makinerisë gurëthyese

Meqenëse kryesisht lloji i materialit që sillet në deponi është material ndërtimor prej betoni apo dhe me gurë, pajisja kryesore në këtë deponi do të jetë një makinë e levizshme gurëthyese dhe seleksionuese, që do të kryej njëkohësisht dhe funksionin e sitës për materiale me përmasa të ndryshme.

Kosto e vlerësuar e mjeteve dhe paisjeve të nevojshme për funksionimin e saj është paraqitur ne tabelën që vijon.

Tabela 4. Vlerësimi i kostove e pajisjeve për deponinë inerte

Makineri dhe paisje	Njësia	Sasia	Çmimi njesi (Euro)	Shuma Euro
Kontenierë 7m^3	Copë	5	1500	7 500
Mjet ngarkimi (fadrome)	Copë	1	35 000	35 000
Makinë e lëvishme gurëthuese	Copë	1	250 000	250 000
Pajisje pune	Njesi	10	50	500
Shuma Pajisje				293 000 Euro

Nga ky vlerësim rezulton se kostoja e pajisjeve kryesorë për funksionalizimin e kësaj deponie është rreth **293 000** Euro.

Duhet theksuar se mjetet dhe paisjet për qendrën janë vlerësuar të reja, por sipas nevojës dhe mundësive të institucioneve përkatëse ato mund të jenë edhe të përdorura sipas specifikimeve teknike të përcaktuara prej ekspertëve të komunës.

Sipas alternativave të mundshme, komuna mundet të lidhë kontratë me palë të treta të interesuara sipas kritereve të përcaktuara duke definuar pjesën investive të operimit brënda lokacionit dhe bartjen e kostove infrastrukturore (pajisjet).

6.3 Operimi dhe Mirëmbajtja

Përveç ndërtimit, furnizimit dhe instalimit të paisjeve, në deponi do të jetë e nevojshme të parashihet aspekti operacional dhe organizativ që do të sigurojë funksionimin e këtij Objekti/qendre për pranimin e mbeturinave të ndërtimit dhe prishjeve.

Deponia do të jetë pronë e Komunës së Deçanit, e cila do të vihet në dispozicion për përdorim të Kompanisë "Higjiena" apo palë të treta. Këto të fundit do të sigurojnë personelin e nevojshëm punëtor dhe drejtues, si dhe do të mbulojë të gjitha kostot për operimin përfshirë pagat dhe sigurimet shoqërore për punëtorët, pagesat për energjinë, dhe furnizmin me ujë, kostot e amortizimit të paisjeve (përllograitur rreth 2% e vlerës së investimit sipas zërave) si dhe mirëmbajtjen e funksionimin e tyre. Kostot për funksionimin dhe mirëmbajtjen e deponisë do të paraqiten si vijon:

Tabela 5. Vlerësimi i kostove për operimin dhe mirëmbajtjen

Kosto direkte staff	Njerëz	Numri punëtorëve	Paga mujore (perfshire sigurimet)	Paga vjetore (Euro)
Administrator		1	400	4800
Shofer/mekanik		1	380	4560
Shofer		1	330	3960

Puntore		3	280	3360
Kosto staff		6		16 680
Mirembajtje				
Kosto mirembajtje	njësia	Sasia		Shuma vjetore (Euro)
Energji elektrike	Kë/orë	8 h/ditë		750
Karburant & Lubrifikant pë r mjet Fadrom	litër	Vit/fikse		10 000
Karburant & Lubrifikant pë r mjet gurëthyese	Litër	Vit/fikse		15 000
Mirëmbajtje 2%		fikse		586
Kosto				26 336
Total kosto				**43 016** euro/vit

Në deponi do të punësohen të paktën 6 punëtorë detyrat e së cilëve caktohen prej organit mbikqyr ës, në këtë rast kompania apo komuna ose palë të treta. Sipas vlërësimeve kostoja për operimin d he mirëmbajtjen e deponisë do të jetë rreth 43 016 euro në vit duke u ndarës në kosto direkte të st afit operativ në vlerë vjetore 16 680 euro/paga dhe kosto shtesë operimi dhe mirëmbajtje në vlerë r reth 26 336 euro/vit.

6.4 Kushtet teknike dhe operacionale

Ndërtimi dhe operimi i Deponisë për mbeturinat inerte duke përfshirë depozitimin dhe trajtimin e ty re do të kërkonte plotësimin e disa kushteve teknike dhe operacionale, ndër të cilat më të rëndësi shme janë:

- Të operohet nga një operator i certifikuar (i licensuar sipas ligjeve në fuqi në Republikën e K osovës);
- Të sigurojë ndarjen/selektimin e mbeturinave të ripërdorshme dhe / ose të ricikluesshme (si ç mund të jenë tullat, druri, hekuri / alumini, plastika etj. Gjithmonë duke u bazuar në planet komu nale për trajtimin e llojeve të mbeturinave);
- Të sigurojë që në deponi të evitohet hyrja e mbeturinave të biodegradueshme, të rrezikshm e të ngurta ose të lëngshme të llojeve të ndryshme të tilla si goma, bateri etj;
- Të sigurojë kontrollin e ujrave (lëngjeve) të ndotura, krahas kontrollit të ujrave të shiut;
- Të evitohet prania e mbledhësve informalë dhe hyrja e pakontrolluar e kafshëve apo njëërëz ve të pa- autorizuar;
- Të jetë e pajisur me një zyrë, mjetet minimale të punës dhe sigurisë;
- Të jetë e pajisur me mjete / pajisje për shpërndarjen dhe ngjeshjen e mbeturinave sipas një standardi të caktuar;

- Të evitojë grumbullimin dhe depozitimin për një afat të gjatë dhe në ate sasi që do të rrezik ojë operimin në vazhdimësi të deponisë;

- Duke qënë se pjesa më e madhe e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi pritet të p ërbëhet nga gurë, dhera dhe materiale ndërtimore, të sigurojë që materiali i përpunuar të përdoret p ër mbushjet e rrugëve të aksesit dhe vendeve tjera.

- Të planifikojë dhe zbatojë një plan për mbylljen e lokacionit/deponisë paralelisht me depozi timin e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi.

- Organizimi i procesit të grumbullimit në tërësi dhe i atij të trajtimit të mbeturinave inerte ng a ndërtimet dhe prishjet do të kërkojë vendosjen dhe zbatimin me rigorozitet të disa rregullave të përgjithshme operacionale:

- Hartimin e rregullores sipas rregullave të detyrueshme dhe të zbatueshme nga gjeneruesit e këtyre mbeturinave të cilat do të aplikohen dhe do të monitorohen në kuadër të menaxhimin të gr umbullimit, transportit dhe trajtimit të mbeturinave në përgjithësi, si psh:

  - Vendosja e rregullave dhe masave shtrënguese që ndalojnë gjeneruesit e mbeturinave nga ndërtimi dhe demolimi që ti hedhin/depozitojnë ato në vende të paautorizuara;

  - Detyrimin e ndërtuesve për të vendosur kontenierë me kapacitet të madh për grumbullimin mbeturinave inerte që gjenerohen gjatë ndërtimeve;

  - Detyrimin e amvisërive që të largojnë me shpenzimet e tyre të gjitha mbeturinat që nuk I më rkasin mbetjeve të amvisërisë,

  - Të ndalohet përzierja e mbeturinave nga ndërtimi dhe demolimi me mbeturina të biodegrad ueshme dhe të tjera të rezikshme dhe depozitimi i tyre i përbashkët.

- Të sigurojë një mekanizmë inspektimi efektiv.

7. PLANI I VEPRIMEVE

Ndërtimi, blerja, furnizimi dhe instalimi i paisjeve për ta bërë plotësisht funksionale lokacionin për deponimin dhe trajtimin e mbeturinave inerte në Deçan është një projekt i kushtueshëm për tu përballuar vetëm nga buxheti i kufizuar i Komunës. Për rrjedhojë do të ishte e natyrshme që të planifikohej një zbatim i ndarë në disa faza të këtij plani. Gjithsesi do të kërkohej angazhimi i drejtpërdrejtë prej anës së udhëheqësisë së komunës për të gjetur burime financimi nga Qeveria e Kosovës apo dhe në bashkëpunim me donatorë të ndryshëm që operojnë në fushën e mbeturinave në Kosovë.

Për të përmbushur zhvillimin e planit për ndërtimin e deponisë për mbeturina inerte në komunën e Deçanit rekomandohet që të ndahet në dy deri në tre faza:

Faza e I-rë (2020) :

Hartimi i projektit të detajuar të zbatimit dhe hartimi i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis për lokacionin e propozuar. **Kosto për Fazën e I-rë vlerësohet rreth 70 000 Euro** (përfshi dhe kontratën e mbikqyrjes së punimeve të zbatimit) sipas zërave të mëposhtëm të punëve:

- Integrimi i projektimit të qendrës për deponimin e mbetjeve inerte në planin e prokurimit dhe buxhetin e komunës;
- Hartimi i projektit të zbatimit
- Hartimi i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis
- Shtrim I rrugës për qasje në deponinë e mbetjeve inerte
- Rishikimi i rregullores për menaxhimin e mbeturinave
- Përcaktimi i rregullave të funksionimit të qendrës për deponimin dhe trajtimin e mbeturinave inerte dhe publikimi

Faza e II-të (2021):

Prokurimi dhe kryerja e punimeve të infrastrukturës. Këto punime në këtë fazë do të përfshijnë: **Kosto për Fazën e II-të vlerësohet rreth 70 000 Euro** (përfshi dhe rrethimin e komplet pikës së deponimit) sipas zërave të mëposhtëm të punëve:

- Gërmim, mbushje dhe sheshim i platosë;
- Rrethim i lokacionit me rrjetë teli;
- Vendosja e një porte të lëvizshme në hyrje;
- Ndriçim i jashtëm periferik;
- Vendosja e Ujëmbledhësve për ujrat e shiut/atmosferikë;
- Vendosja e një kabine në hyrje të deponisë si ambient zyre për administratorin/punëtorët dhe vendosja e kabinës për tualet;
- Vendosja eventuale e kamerave të sigurisë
- Hartimi i strategjisë së komunikimit dhe fushatës së ndërgjegjësimit të qytetarëve

Sipas vitit kalendarik 2020-2021 rekomandohet komuna e Deçanit që të bëjë eleminimin e deponive ilegale prezente në territorin e komunës, duke I stacionuar ato në një lokacion të caktuar brënda lokacionit për deponi inerte, në mënyrë të tillë që të mos interferojë punimet Brenda kësaj deponie.

Gjithashtu rekomandohet që të ndahet një zonë provizore Brenda lokacionit për zbrazje të materialit inert prej bisneseve dhe qytetarëve. Ky pozicion duhet të jetë I shënuar dhe në asnjë mënyrë nuk duhet të lejohët që të interferohen punimet në zonë.

Faza e tretë :

Furnizimi me pajisje dhe Funksionalizimi operativ i qendrës sipas marreveshjeve me operatorë publike apo privatë. **Kosto për Fazën e III-të vlerësohet rreth 336 016 Euro** (përfshi dhe kostot operative dhe të mirëmbajtjes) sipas zërave të mëposhtëm të punëve

- Përgatitja e specifikimeve teknike dhe prokurimi i paisjeve për funksionimin e QGMI.
- Prokurimi dhe instalimi i paisjeve për QGMI
- Funksionalizimi, operimi dhe mirëmbajtja e pajisjeve në qendër

Në tabelën në vijim janë ofruar të dhëna të detajuara mbi investimet kapitale përgjatë periudhës 2021-2025.

Tabela 6. Planifikimi i zbatimit të planit, komuna Deçan

FAZA I – viti 2020 Faza përgatitore			
Veprimtaria	Kostoja totale (EU)	Afatet kohore	Përgjegjësia
Integrimi i projektimit në planin e prokurimit dhe buxhetin e komunës		Nëntor 2020	Kryetari komunës, zyra financave
Hartimi i projektit të zbatimit			DMSHSHP, Drejtoria për Urbanizëm, Drejtoria financave
Hartimi i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis		Dhjetor 2020	DMSHSHP, Drejtoria për Urbanizëm
Rishikimi i rregullores për menaxhimin e mbeturinave		Dhjetor 2020	DMSHSHP, Drejtoria për Punë Inspektuese
Hartimi dhe rishikimi I rregullave të funksionimit të qendrës		Nëntor 2020-Shkurt 2021	DMSHSHP, Drejtoria për Punë Inspektuese
Totale kosto faza I	70 000		
Kosto shtesë viti 2020-2021 Pastrimi I deponive ilegale prezente në komunën e Deçanit	30 000	Dhjetor 2020- Maj 2021	Kryetari komunës ,DMSHSHP, Drejtoria financave
FAZA II– Viti 2021 Ndërtimi dhe vendosja në funksion I deponisë për inerte			
Zbatimi i punimeve të ndërtimit dhe të infrastrukturës për vënien në funksionim të lokacionit		Prill – korrik 2021	Kryetari komunës, DMSHSHP, Drejtoria për Punë Inspektuese

Hartimi i strategjisë së komunikimit dhe fushatës së ndërgjegjësimti të qytetarëve		Nëntor 2020 – Maj 2022	Kryetari komunës, DMSHSHP
Fillimi i operimit për pranim të mbeturinave inerte (provizor)		2020	Komuna, NPL "Higjiena"
Totale kosto faza II	70 000		
FAZA III – Viti 2022 Ndërtimi dhe vendosja në funksion I deponisë për inerte			
Përgatitja e specifikimeve teknike dhe prokurimi i paisjeve për funksionimin e deponisë së mbetjeve inerte		Shtator 2021 – mars 2022	Kryetari komunës ,DMSHSHP, Drejtoria financave
Operimi I plotë I qendrës të mbeturinave inerte		Maj 2022	NPL "Higjiena", DMSHSHP, Drejtoria për Punë Inspektuese
Totale kosto faza III	336 016		

Planifikimet financiare supozojnë së një pjesë e shpenzimeve për ndërtimin dhe funksionalizimin e deponisë/qendrës do të sigurohen nga donacione prej organizatave ndërkombëtare, ndërsa një kosto e pjesshme kryesisht e investimit bazik dhe ato operative do të mbulohet nga buxheti i vetë Komunës dhe i NPL "Higjiena".
Ky dokument dhe Hartimi i projektit të zbatimit dhe i VNM do ti ofrojë Komunës një projekt të zbatueshëm dhe të financueshëm me të cilin do të përfaqësohet denjësisht përpara organizatave donatore të cilat mund të financojnë këtë plan.

Si konkluzion, mund të themi se zbatimi i masave të para të Planit për ngritjen e sistemit eficient për grumbullimin e mbeturinave të vëllimshme deri në realizimin e Qendrës për deponimin dhe trajtimin e mbeturinave inerte prej ndërtim demolimit sipas planit për komunën e Deçanit për menaxhimin e mbeturinave inerte, mund të fillojë prej vitit 2020. Përpjekjet e para të aktiviteteve që komuna planifikon të ndërrmarrë rekomandohen që në situatë kalimtare pasi posedon të caktuar lokacionin e përkohshëm ku mund të dërgohen mbeturinat inerte, do të fokusohen në aplikim të rregullores, informim dhe monitorim.

Praktikat e vetëdijësimit publik për hedhjen e diferencuar të mbeturinave inerte përmes aktiviteteve të grumbullimit të veçantë të tyre/apo dërgimit vullnetar në lokacionin e paracaktuar, duhet të shoqërohen me informim publik sipas një kalendari të caktuar. Gradualisht, institucioni komunal përmes donatorëve potencialë duhet të gjejë zgjidhje për ndërtimin e kësaj deponie dhe funksionalizimin e saj sipas fazave të përshkruara.

Plani rekomandohet të rishikohet çdo 6 muaj nga Grupi Punues i Komunës për të bërë përditësimin e afateve dhe rregullimet e nevojshme në kuadër të ndryshimeve që mund të shfaqen gjatë zbatimit të tij.

Komuna Deçan dhe Green Art Center Prishtina

2020

Hyrja në fuqi

Plani Lokal për Menaxhimin e Mbeturinave Inerte nga Ndërtimi dhe Demolimi, hyn në fuqi pas nënshkrimit nga Kryesuesi i Kuvendit dhe 15 dit pas regjistrimit në zyrën e protokollit të Ministrisë përgjegjëse për vetëqeverisje lokale , si dhe publikimit në gjuhë zyrtare në web faqen e Komunës.

Me këtë Plan Lokal paisen:MAPL, Drejtoritë Komunale dhe Arhivi i KK Deçan.

01.Nr.II-12
Deçan,dt.31.03.2021

Kryesuesi i Kuvendit:
Haki Shehaj

K.K. Deçan 9545
01 08.04.21